

ULUSLARARASI İŞGÜCÜ KANUNU İLE GETİRİLEN BİR YENİLİK: TURKUAZ KART

Dr. Öğr. Üyesi Bengül KAVLAK*

ÖZET

2016 yılında kabul edilen Uluslararası İşgücü Kanunu (UİK) ile Türk hukukuna getirilen en önemli yeniliklerden biri Turkuaz Kart sisteminin kabulü olmuştur. Avrupa Birliği mevzuatında öngörülen “Mavi kart” sistemi ile önemli benzerlikler taşıyan Turkuaz Kart sisteminde, nitelikli yabancı işgücünün ülkeye çekilmesi amaçlanmaktadır. Turkuaz Kart sahibi yabancılara Uluslararası İşgücü Kanunu ile önemli haklar tanınarak, bu grupta yer alan yabancılar için ayrıcalıklı bir yabancı statüsü oluşturulmuştur. Uluslararası İşgücü Kanunu ve Turkuaz Kart Yönetmeliği’nde yer alan düzenlemelere göre; Turkuaz Kart sahibi yabancıların askerlik yapma yükümlülüğü, seçme ve seçilme, kamu görevlerine girme, muaf olarak araç ithal etme hakları bulunmamaktadır. Turkuaz Kart sahibi yabancıların sosyal güvenliğe ilişkin kazanılmış hakları saklı tutulmuş ve bu hakların kullanımında ilgili mevzuat hükümlerine tabi oldukları ifade edilmiş, bunların dışında Türk vatandaşlarına tanınan haklardan yararlanacakları öngörülmüştür. Turkuaz Kart sahibinin eşine ve bakmakla yükümlü olduğu çocuğuna da Turkuaz Kart sahibi yakını olduğunu gösteren ve ikamet izni yerine geçen belgenin verileceği belirtilmiştir. Kanunda öngörülen haklara ilave olarak Turkuaz Kart sahibi yabancıların Türk Vatandaşlığı Kanunu m. 12 kapsamında istisnai yoldan Türk vatandaşlığını kazanabileceği düzenlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Uluslararası İşgücü Kanunu, Turkuaz Kart, Nitelikli Yabancı İşgücü, Yabancıların Çalışma İzni, Turkuaz Kart Yönetmeliği.

* İzmir Demokrasi Üniversitesi Hukuk Fakültesi, Milletlerarası Özel Hukuk Anabilim Dalı,
bengul.kavлак@idu.edu.tr, ORCID: 0000-0002-8466-8627
(Geliş Tarihi: 19.03.2019 – Kabul Tarihi: 28.05.2019)

A RENEWAL LAID DOWN BY INTERNATIONAL LABOUR LAW: TURQUOISE CARD

ABSTRACT

One of the most important renewal laid down by International Labour Law which entered into force at 2016 is the acceptance of Turquoise Card. The aim of the Turquoise Card system which has many similarities with the “Blue Card” system of EU law, is to attract qualified foreign professionals to country. Within International Labour Law, many important rights are entitled and formed a privileged foreigners statute for the Turquoise Card holders. According to the regulations which are foreseen in International Labour Law and Turquoise Card Regulation, the Turquoise card holders are exempt from doing military service, have no right to elect and be elected, have no right to be civil servant and they are not free of import vehicle. Their rights of social security law are reserved and subject to the special law. Out of aforesaid rights, Turquoise card holders should benefit from the rights like Turkish citizens. A card should be given to the wife and dependent child of Turquoise card holder which shows the status of his/her and replace the residence permit. In addition to these rights, within the framework of article 12 of Turkish Citizenship Act, the Turquoise Card holders are entitled to acquire citizenship in exceptional state.

Keywords: International Labour Law, Turquoise Card, Qualified Foreign Professionals, Work Permit of Foreigners, Turquoise Card Regulation.

I. ULUSLARARASI İŞGÜCÜ KANUNU'NUN GETİRİLİŞ AMACI

1982 Anayasası'nın 48'inci maddesinde "Herkes dilediği alanda çalışma ve sözleşme hürriyetlerine sahiptir" denilmek suretiyle vatandaş – yabancı ayırımı gözetilmeksizin herkesin çalışma özgürlüğüne sahip olduğu kabul edilmiştir. Bir temel hak niteliğinde olan çalışma özgürlüğü, diğer tüm temel ve hürriyetlerde olduğu gibi Anayasa'nın 16. maddesi gereği, yabancılar için milletlerarası hukuka uygun olarak kanunla sınırlanabilir.

Yabancıların çalışma özgürlüğüne ilişkin olarak bir güvence oluşturan Anayasanın 16'ncı maddesine dayanılarak yabancıların çalışmalarını düzenleyen pek çok kanun hükmü kabul edilmiştir. Gerek farklı kanunlarda yer alan düzenlemelere gerekse Türkiye'nin taraf olduğu ikili ve çok taraflı antlaşmalara konu edilen yabancıların çalışmalarının tek bir kanunda toplanması ihtiyacı söz konusu olmuştur. 2003 yılında yürürlüğe giren 4817 sayılı Yabancıların Çalışma İzinleri Hakkında Kanun'un ardından değişen ihtiyaçlar, ekonomik konjonktür ve sosyo-ekonomik yapı sebebiyle ilgili mevzuatta düzenlemeler yapılması ihtiyacı doğmuştur.

Özellikle son dönemde Türkiye'nin coğrafi konumu sebebiyle göç hareketlerinden yüksek oranda etkilenmesi, daha çok ikincil işgücü piyasalarında faaliyet gösteren yabancıların yanı sıra yüksek vasıflı işgücünün de ülkemize yönelmesi, Kanunlarda gerekli değişiklikleri yapmayı zorunlu kılmıştır¹.

Bunun yanı sıra yine Türkiye'ye yönelen göçün bir sonucu olarak kabul edilen 6458 sayılı Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu (YUKK)² ile getirilen yeniliklere uyum sağlanması amacı da yabancıların çalışmalarına ilişkin mevzuatın gözden geçirilmesini gerektirmiştir³. Bu nedenlerle 28.07.2016 tarihinde 6735 sayılı Uluslararası İşgücü Kanunu⁴ kabul edilerek yürürlüğe girmiştir. Uluslararası İşgücü Kanunu'nun kabulüyle birlikte 4817 sayılı Yabancıların Çalışma İzinleri Hakkında Kanun yürürlükten kaldırılmıştır.

Uluslararası İşgücü Kanunu'nun genel gerekçesinde, son dönemde dikkat çeken uluslararası işgücü potansiyeli hareketliliği ile ülkelerin nitelikli iş-

¹ Bkz. 6735 sayılı Uluslararası İşgücü Kanunu'nun genel gerekçesi.

² RG. 11.04.2013 T., 28615 S.

³ Bkz. 6735 sayılı Uluslararası İşgücü Kanunu'nun genel gerekçesi.

⁴ RG. 13.08.2016 T., 29800 S.

gcünü çekme rekabetinin izlenerek ülkemizin de bu rekabete dahil olabilme yeteneğinin artırılmasının hedeflendiği belirtilerek nitelikli yabancı çalışanların birincil işgücü piyasasına girişinin önündeki engellerin kaldırılması, bu yönde politikalar geliştirilmesi ile çalışma izinleri ve muafiyetler başta olmak üzere yabancıların çalışmalarında ilişkin işlemlerde yaşanan aksaklıkların giderilmesi ve kurumlararası koordinasyonun sağlanmasının amaçlandığı ifade edilmiştir.

6735 sayılı Kanun esas olarak yabancıların çalışma izinlerini düzenlemekle birlikte Kanunun adında bu kavramlara yer verilmeyerek “uluslararası işgücü” terimi kullanılmıştır. Ancak doktrinde uluslararası işgücü teriminin kullanılması, bu terimin sanki birden çok devletin bir araya getirdiği bir işgücü varmış izlenimi verdiği gerekçesiyle eleştirilmektedir. Bu sebeple Kanunun adında yer alan “uluslararası” kavramını “yabancı” olarak algılamak gerekmektedir⁵. Kanunun gerekçesinde ise Kanunun adında neden uluslararası işgücü kavramının tercih edildiğine ilişkin bir açıklama yer almamaktadır.

Uluslararası İşgücü Kanunu’nun hazırlanmasında, iş kurma hakkı ve hizmet sunumu serbestisi başta olmak üzere Avrupa Birliği müktesebatı ile uyum sağlanması amacı güdülmüş, Birleşmiş Milletler Tüm Göçmen İşçilerin ve Aile Fertlerinin Haklarının Korunmasına Dair Uluslararası Sözleşme ile Dünya Ticaret Örgütü Hizmet Ticareti Genel Antlaşması (GATS) kapsamında mal ve hizmet sektörlerine yönelik düzenlemelerle uyumlu hükümlere yer verilmiştir⁶.

II. ULUSLARARASI İŞGÜCÜ POLİTİKASININ BELİRLENMESİ

Uluslararası İşgücü Kanunu’nun 4-5 maddelerinde “Uluslararası İşgücü Politikasının Belirlenmesi ve İzlenmesi” hususu düzenlenmiştir. Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı uluslararası işgücü politikasını belirlemeye ve belirlenen politikayı uygulamaya yönelik ulusal ve uluslararası düzeyde faaliyette bulunmaya yetkili kılınmıştır. Bakanlığın bunu yaparken Uluslararası İşgücü Politikası Danışma Kurulu kararlarını da dikkate alacağı öngörülmüştür.

Uluslararası İşgücü Kanunu’nda yer alan uluslararası işgücü politikasına ilişkin düzenlemeyle işgücü göçü yönetiminde esas alınacak temel politika

⁵ Bkz. Ekşi, Nuray (2016) Yabancılar ve Uluslararası Koruma Hukuku, 4. Baskı, İstanbul, Beta Yayıncılık, s. 230.

⁶ Bkz. 6735 sayılı Uluslararası İşgücü Kanunu’nun genel gerekçesi.

çerçevesi çizilmiştir. Uluslararası işgücü politikasının tespiti ve uygulanması, çalışma iznine ilişkin süreçte, başvuru aşamasından iznin verilmesine kadar her aşamanın ülkenin menfaatleri ve ihtiyaçları doğrultusunda düzenlenmesi getirilen önemli yeniliklerden olmuştur⁷.

Uluslararası işgücü politikasının belirlenmesinde önemli rol oynayacak olan Uluslararası İşgücü Politikası Danışma Kurulu'nun ne şekilde oluşturulacağı ve faaliyette bulunacağı Kanun'da düzenlenmiştir. Kurul, uluslararası işgücüne ilişkin mevzuat geliştirme çalışmalarını, ulusal ve uluslararası gelişmeleri ve uygulamaları izlemek, Türkiye'nin ekonomik, sektörel ve bölgesel önceliklerine uygun politika önerilerini Bakanlığa bildirmekle görevli kılınmıştır⁸.

Uluslararası işgücü politikasının belirlenmesi ve uygulanması hususunun Kanun'un 4'üncü maddesinde düzenlenmesinin yanı sıra çalışma izni başvurularının değerlendirilmesinden reddine, çalışma izni türlerinin belirlenmesine kadar pek çok konuda uluslararası işgücü politikasına vurgu yapılmıştır. Buradan hareketle, Uluslararası İşgücü Kanunu kapsamında yabancıların çalışma izinlerine ilişkin tüm hususlar bakımından temel hareket noktasının ve dayanağın Bakanlığın belirleyeceği uluslararası işgücü politikası olacağı sonucuna varmak mümkündür.

III. ÇALIŞMA İZİNİ VE ÇALIŞMA İZİNİ TÜRLERİ

A. ÇALIŞMA İZİNİ BAŞVURUSU

Uluslararası İşgücü Kanunu m. 6'da, Türk Vatandaşlığı Kanunu'nun 28'inci maddesinde düzenlenen, çıkma izni almak suretiyle Türk vatandaşlığını kaybeden kişiler, diğer kanunlarda ya da Türkiye'nin taraf olduğu ikili veya çok taraflı antlaşmalar ve uluslararası sözleşmelerde yer alan özel düzenlemeler saklı kalmak üzere bu Kanun kapsamında yer alan yabancıların çalışma izni almaksızın Türkiye'de çalışamayacakları öngörülmüştür.

Çalışma izni başvuruları, yurt içinde doğrudan Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı'na, yurt dışında ise yabancıların vatandaşlığı olduğu veya yasal

⁷ Bkz. Uluslararası İşgücü Kanunu 4. madde gerekçesi.

⁸ Bkz. Uluslararası İşgücü Kanunu m.4/6.

olarak bulunduğu ülkedeki Türkiye Cumhuriyeti büyükelçiliklerine veya başkonsolosluklarına yapılır. Yurt dışından yapılan başvurular ilgili büyükelçilik veya başkonsolosluk tarafından Bakanlığa iletilir.

Çalışma izni başvurusunun ilgili bakanlığa veya diplomatik temsilcilığe bizzat yapılması zorunlu olmayıp yetkili aracı kurum tarafından da yapılması mümkündür. Çalışma izni başvurusunun yetkili aracı kuruma yapılabilmesi Uluslararası İşgücü Kanunu ile getirilen bir yeniliktir. Yetkili aracı kurum Kanununun 3'üncü maddesinde, "nitelikleri ve görev çerçevesi yönetmelikle belirlenen ve Bakanlık tarafından yetkilendirilen kurum veya kuruluş" olarak tanımlanmıştır. Ancak gelinen tarihe kadar bu hususu düzenleyen bir yönetmelik Resmi Gazete'de yayınlanmış değildir.

Çalışma izni başvurusunun değerlendirilmesinde, Bakanlık tarafından belirlenen uluslararası işgücü politikası esas alınır.

B. ÇALIŞMA İZİNİ TÜRLERİ

Uluslararası İşgücü Kanunu'nda çalışma izni türleri Yabancıların Çalışma İzinleri Hakkında Kanun'a nazaran daha sistematik ve YUKK'ya uygun şekilde düzenlenmiştir⁹. Bu kapsamda UİK'nın Çalışma İzni Türleri kenar başlıklı 10'uncu maddesinde süreli çalışma izni, süresiz çalışma izni ve bağımsız çalışma izni düzenlenmiş, 16'ncı maddede istisnai çalışma iznine yer verilmiş ve 11'inci maddede Turkuaz Karta ilişkin olarak yeni bir düzenleme getirilmiştir. Turkuaz Kart dışında kalan çalışma izni türleri 4817 sayılı Kanun'da öngörülmüş olan çalışma izni türleriyle paralel olarak düzenlenmekle birlikte UİK'da, söz konusu çalışma izinlerinin koşullarına ilişkin birtakım değişikliklere yer verilmiştir. Bu konu bakımından getirilen en önemli yenilik Turkuaz Kart uygulamasıdır.

⁹ **Aysel Çelikel/ Gelgel, Günseli Öztekin** (2017) *Yabancılar Hukuku*, 23. Bası, İstanbul, Beta Yayıncılık, s. 186; Yabancıların çalışma hakkına ve çalışma izni türlerine ilişkin ayrıntılı açıklama için bkz. **Aygül, Musa** (2019) "Türkiye'de İkamet Hakkına Sahip Yabancıların Çalışma Hakkı", Doğan, Vahit/Yılmaz, Alper Çağrı/İzmirli, Lale Ayhan (Editörler), Ankara, Savaş Yayınevi, s. 121 vd.; **Teksoy, Barış** (2016) "Yabancıların Çalışma Hakkı ile İlgili Güncel Gelişmeler", Tiryakioğlu, Bilgin/Aygün, Mesut/Önal, Ali/Altıparmak, Kübra/Kaya, Cansu (Editörler), Milletlerarası Özel Hukukta Güncel Konular Sempozyumu, Ankara, Yetkin Yayınları, s. 261 vd.

Bazı hukuk sistemlerinde yabancının o ülkede yaşamasını ve hatta vatandaşlığa alınmasını kolaylaştıran kart sistemi uygulamalarına oldukça benzer nitelikte olan Turkuaz Kart uygulaması, Uluslararası İşgücü Kanunu'nun getirdiği temel yeniliklerden biridir. Turkuaz Kart uygulaması, ABD'de uygulanmakta olan Yeşil Kart, Avrupa Birliği'nde yürürlükte olan Mavi Kart uygulaması¹⁰ ile benzeşmektedir. Avrupa Birliği hukukunda 2009/50/EC sayılı Direktifle düzenlenen mavi kart uygulamasında, yüksek nitelikli işgücü kapsamında değerlendirilen üçüncü ülke vatandaşlarının Avrupa Birliği üyesi ülkelere girişlerine ve burada çalışmalarına ilişkin koşullar düzenlenmektedir¹¹.

Uluslararası İşgücü Kanunu 3/1-ğ maddesinde Turkuaz Kart; “yabancıya, Türkiye’de süresiz çalışma hakkı, mevzuat hükümlerine göre eş ve bakmakla yükümlü olduğu çocuklarına ise ikamet hakkı veren belge” olarak tanımlanmıştır.

Turkuaz Kartın uygulanmasına ilişkin usul ve esaslar 14.03.2017 tarihinde yürürlüğe giren Turkuaz Kart Yönetmeliği¹² ile belirlenir.

IV. TURKUAZ KART UYGULAMASI

A. TURKUAZ KART VERİLEBİLECEK YABANCILAR

Turkuaz Kart, nitelikli yabancı işgücüne verilebilecek özel ve kolaylaştırılmış bir çalışma izni türüdür. Turkuaz Kart uygulamasında kimlerin nitelikli yabancı olarak kabul edileceği Uluslararası İşgücü Kanunu'nun 11/5 maddesinde düzenlenmiştir. Buna göre, akademik alanda uluslararası kabul görmüş çalışmaları bulunanlar ile bilim, sanayi ve teknolojiye ülkemiz bakımından stratejik kabul edilen bir alanda öne çıkmış olanlar ya da ihracat, istihdam veya yatırım kapasitesi olarak ulusal ekonomiye önemli katkı sağlayan ya da sağlama öngörülenler nitelikli yabancı olarak değerlendirilmektedir.

Turkuaz Kart verilebilecek kişi gruplarına ilişkin olarak mevzuatımızda yer alan düzenlemeden hareketle, Turkuaz Kartın eğitim düzeyi, mesleki tecrübesi, bilim ve teknolojiye katkısı gözetilerek akademik anlamda nitelikli olarak

¹⁰ Bkz. Council Directive 2009/50/EC of 25 May 2009 on the conditions of entry and residence of third-country nationals for the purposes of highly qualified employment, *OJ L 155, 18.6.2009, p. 17-29*.

¹¹ Konuyla ilgili ayrıntılı açıklama için bkz. **Peers, Steve** (2009) “Legislative Update: EC Immigration and Asylum Law Attracting and Deterring Labour Migration: The Blue Card and Employer Sanctions Directives”, *European Journal of Migration and Law* 11, s. 389 vd.

¹² RG. 14.03.2017 tarih, 30007 S.

kabul edilen kişi grupları ile ülkeye yapacağı yatırımın büyüklüğü, ihracat düzeyi, istihdama ve ekonomiye katkısı gözetilerek yatırımcı kimliği sebebiyle nitelikli olarak kabul edilen kişi gruplarına verilebileceği kabul edilmiştir.

Turkuaz Kart Yönetmeliği'nin 5'inci maddesinde Turkuaz Kart verilebilecek yabancılar detaylı olarak belirtilmiştir. Buna göre, Turkuaz Kartın,

- Eğitim düzeyi, ücreti, mesleki bilgisi ve deneyimi, bilim ve teknolojiye katkısı ve benzeri nitelikleri itibarıyla yüksek nitelikli işgücü olarak değerlendirilen,

- Yatırım veya ihracat düzeyi, sağlayacağı istihdamın büyüklüğü, bilimsel ve teknolojik gelişmeye yaptığı katkı ve benzeri özellikleri itibarıyla yüksek nitelikli yatırımcı olarak değerlendirilen,

- Bilimsel ve teknolojik gelişmeye katkı sağlayan veya bilim, sanayi ve teknoloji alanlarında uluslararası düzeyde ülke menfaatleri açısından stratejik kabul edilen çalışmalar ve araştırmalar yapan bilim insanı veya araştırmacı,

- Kültürel, sanatsal veya sportif faaliyetler açısından uluslararası düzeyde başarılı olan,

- Türkiye'nin veya Türk kültürünün uluslararası tanınırlığına veya tanımına katkı sağlayan, Türkiye'nin milli menfaatlerine ilişkin hususlarda uluslararası düzeyde faaliyette bulunan yabancılara verilebileceği düzenlenmiştir.

Uluslararası İşgünü Kanunu'nun Turkuaz Kartı düzenleyen 11'inci maddesinin gerekçesinde, Türkiye'nin ekonomisine ve istihdama olumlu etkisi olabilecek, ülkemizin kalkınmasını destekleyen yatırımları yapacak, bilimsel ve teknolojik gelişmeye katkı sağlayacak, eğitim durumu, mesleki deneyimi ile Ar-Ge ve yenilikçilik alanlarında yetişmiş, stratejik alanda önemi haiz bir alanda öne çıkmış, nitelikli yabancı insan gücünün ülkemize kazandırılması, Turkuaz Kart sisteminin hukuk sistemimize getirilmesinin amacı olarak ifade edilmiştir¹³. Bu suretle son dönemde çeşitli sebeplerle giderek artan ülkeler arası göç dalgasından, nitelikli işgücünün ülkemize çekilerek olumlu bir biçimde etkilenmesi amaçlanmıştır.

Turkuaz Kart uygulamasında, geçici koruma sağlanan yabancılara Turkuaz Kart verilmeyeceği Uluslararası İşgücü Kanunu'nda açıkça düzenlenmiş

¹³ Bkz. Uluslararası İşgücü Kanunu m. 11 gerekçesi.

bulunmaktadır¹⁴. Geçici koruma sağlanan yabancıların çalışmalarına ilişkin düzenlemelere 11.01.2016 tarihli Geçici Koruma Sağlanan Yabancıların Çalışma İzinlerine Dair Yönetmelik'te¹⁵ yer verilmiş olup, bu kapsamda yer alan kişilerin çalışma izinleri Uluslararası İşgücü Kanunu kapsamı dışında değerlendirilmiştir¹⁶. Geçici Koruma Yönetmeliği'nin¹⁷ Geçici 1'inci maddesinde; 28/4/2011 tarihinden itibaren Suriye Arap Cumhuriyeti'nde meydana gelen olaylar sebebiyle geçici koruma amacıyla Suriye Arap Cumhuriyeti'nden kitlesel veya bireysel olarak sınırlarımıza gelen veya sınırlarımızı geçen Suriye Arap Cumhuriyeti vatandaşları ile vatansızlar ve mültecilerin, uluslararası koruma başvurusunda bulunmuş olsalar dahi geçici koruma altına alınacakları düzenlenmiştir¹⁸. Bu kapsamda, ülkemizde geçici koruma statüsü tanınmış olan Suriyelilerin, bu statüleri sona erinceye kadar Turkuaz Kart uygulamasından yararlanamayacağı, belirtilen kişi grubuna Turkuaz Kart verilmeyeceğini söylemek mümkündür¹⁹.

Geçici koruma statüsünün ilgilinin talebi üzerine veya Geçici Koruma Yönetmeliği'nin 11 ve 12'nci maddelerinde düzenlenen sebeplerle sona erebilecektir. Geçici koruma statüsünün herhangi bir sebeple sona ermesi halinde ilgilinin ÜİK ve Turkuaz Kart Yönetmeliği'nde öngörülen şartları sağlaması durumunda Turkuaz Kart alması mümkündür²⁰.

B. TURKUAZ KART BAŞVURU VE DEĞERLENDİRME USULÜ

Turkuaz Kart başvurusuna ilişkin usul ve esaslar Turkuaz Kart Yönetmeliği'nin 6 vd. maddelerinde düzenlenmiştir.

¹⁴ Bkz. Uluslararası İşgücü Kanunu m. 11/6.

¹⁵ RG. 15.01.2016 T., 29594 S.

¹⁶ Geçici koruma altına alınanların Türkiye'de çalışma haklarına ilişkin olarak bkz. **Kaya, Cansu** (2017), "Yabancılar ve Uluslararası Koruma Hukukunda Kalıcı Bir Çözüm Olarak Yerel Entegrasyon", İstanbul, On iki Levha Yayıncılık, s. 145 vd.

¹⁷ RG. 22.10.2014 T., 29153 S.

¹⁸ Bu hususta ayrıntılı açıklama için bkz. **Kaplan, Yavuz** (2016) "Suriyeli Sığınmacıların Türkiye'de Geçici Koruma Statüsünden Yararlanmasının Kapsamı", Tiryakioğlu, Bilgin/Aygün, Mesut/Önal, Ali/Altıparmak, Kübra/Kaya, Cansu (Editörler), Milletlerarası Özel Hukukta Güncel Konular Sempozyumu, Ankara, Yetkin Yayınları, s. 173 vd.

¹⁹ Geçici koruma altında bulunan Suriyelilerin doğrudan kapsam dışı bırakılmasının Turkuaz kartın amacı ile bağdaşmadığına ilişkin görüş için bkz. **İçduygu, Ahmet/Diker, Eleni** (2017) "Labor Market Integration of Syrian Refugees in Turkey: From Refugees to Settlers", Göç Araştırmaları Dergisi, C:3, S:1, Ocak-Haziran, s. 20.

²⁰ Bkz. **Kaya, Cansu** (2017) "Türkiye'de Geçici Koruma Statüsü Yabancıların Çalışma Hakları", C:1, S:5, Anadolu Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, s. 72 vd.

Turkuaz Kart başvurusu, yurt içinde doğrudan Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı Yabancı Başvuru, Değerlendirme ve İzleme Sistemi üzerinden, yurt dışında ise yabancıların vatandaşı olduğu veya yasal olarak bulunduğu ülkedeki Türk dış temsilciliği aracılığıyla yapılmaktadır. Uluslararası İşgücü Kanunu ile getirilmiş bir yenilik olan yetkili aracı kurum vasıtasıyla da yurtiçi veya yurtdışından Turkuaz Kart başvurusunda bulunulması mümkündür.

Başvuru sırasında hangi belgelerin sisteme yüklenmesi gerektiğine Turkuaz Kart Yönetmeliği'nin 8'inci maddesinde detaylı olarak yer verilmiştir²¹.

Turkuaz Kart başvurularının değerlendirilmesinde, uluslararası işgücü politikası doğrultusunda Uluslararası İşgücü Genel Müdürlüğü'nce belirlenen kriterler kapsamında oluşturulan puanlama sistemi esas alınır. Başvuruların değerlendirilmesine ve puanlama sisteminin hazırlanışına ilişkin usul ve esaslar Turkuaz Kart Yönetmeliği'nin 9, 10 ve 11'inci maddelerinde düzenlenmektedir.

Turkuaz Kart uygulamasının ilk üç yılı geçiş süresi olarak düzenlenmiştir. Bakanlık, geçiş süresi içinde işveren veya yabancından yürütülen faaliyetlere ilişkin bilgi ve belge talep edebilir²². Geçiş süresi içinde çalışma izninin geçerliliği ve iptalini düzenleyen UİK m. 15 uyarınca iptal edilmeyen Turkuaz Kartta yer alan geçiş süresi kaydı, yabancıların başvurusu halinde kaldırılır ve süresiz

²¹ Turkuaz Kart Yönetmeliği'nin ilgili düzenlemesi şu şekildedir;

Başvuru belgeleri

MADDE 8 – (1) Başvuru sırasında aşağıda belirtilen belgeler sisteme yüklenir:

a) Başvuru dilekçesi,

b) Yabancıya ait pasaport veya pasaport yerine geçen belgenin sureti,

c) Varsa ilgili kamu kurum ve kuruluşundan alınan uygunluk belgesi,

ç) Bu Yönetmeliğin beşinci maddesinde sayılan yabancılar bakımından;

1) Nitelikli işgücü olarak değerlendirilen yabancı için diploma, iş sözleşmesi, özgeçmiş, atama veya görevlendirme yazısı, mesleki tecrübe, anadil dışında bilinen yabancı dilleri gösteren uluslararası düzeyde kabul edilen belgeler ile benzeri,

2) Nitelikli yatırımcı olarak değerlendirilen yabancı için yatırım büyüklüğü, istihdam düzeyi, ihracat tutarı, mali yeterlilik, faaliyet gösterilen bölge, sektör ve işi gösterir belgeler ile benzeri,

3) Bilim insanı veya araştırmacı için, diploma, akademik kariyer ve unvanı gösterir belge, sahip olunan akademik çalışmalar veya lisans, ticari marka veya patent belgeleri ile benzeri,

4) Kültürel, sanatsal veya sportif faaliyetler açısından ulusal veya uluslararası düzeyde başarılı olmuş yabancı için başarılı olduğunu gösterir belgeler ile benzeri,

5) Türkiye'nin veya Türk kültürünün tanınırlığına veya tanıtımına katkı sağlayan yabancılar için: Turkuaz gönüllüsü olarak uluslararası düzeyde yürütülen faaliyetlere ilişkin belgeler, fikir ve sanat eserleri, süresi, sürdürülebilirliği, devamlılığı ve etki alanı gibi bilgileri içeren tanıtım faaliyetlerine ilişkin belgeler ile benzeri, belgeler içerisinde Genel Müdürlükçe belirlenerek Genel Müdürlük resmi internet sayfasında yayımlanan belgeler.

²² Bkz. Turkuaz Kart Yönetmeliği m. 15-18.

Turkuaz Kart verilir. Bu başvuru, geçiş süresinin dolmasına yüz seksen gün kalmasından itibaren, her durumda geçiş süresi dolmadan yapılır. Bu süre dolduktan sonra, geçiş süresinin kaldırılmasına ilişkin yapılan başvuru reddedilir ve Turkuaz Kart geçersiz hale gelir.

Turkuaz Kart başvurusu Kanunda ve Yönetmelikte öngörülen şartları taşımadığı takdirde reddedilecektir. Turkuaz Kart başvurusunun reddedileceği haller Turkuaz Kart Yönetmeliği m. 12’de ayrıntılı olarak düzenlenmiştir. Buna göre, Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı’na belirlenen değerlendirme kriterlerini karşılamayan, uluslararası işgücü politikasına uygun olmayan, sahte veya yanıltıcı bilgi ve belgelerle yapılan, yabancı istihdamına yönelik gerekçesi yeterli görülmeyen, diğer kanunlarda Türk vatandaşlarına özgülünen iş ve meslekler için yapılan, YUKK kapsamında Türkiye’ye girişlerine izin verilmeyecek, vize verilmeyecek veya sınır dışı etme kararı alınacak yabancılardan olduğu İçişleri Bakanlığı’na bildirilen yabancılara ilişkin olan, kamu düzeni, kamu güvenliği veya kamu sağlığı bakımından Türkiye’de çalışmasında sakınca bulunan kişilerden olan, Dışişleri Bakanlığı’nın uygun görüşü olması durumu hariç olmak üzere, Türkiye Cumhuriyeti’nin tanımadığı veya diplomatik ilişkisinin bulunmadığı ülke vatandaşları için yapılan ve kanuni süresi içinde yapılmayan veya eksiklikleri tamamlanmayan Turkuaz Kart başvuruları reddedilir.

UİK m. 11/3 ve Turkuaz Kart Yönetmeliği m. 7’de, Turkuaz Kart sahibi yabancının, mevzuat hükümlerine göre eş ve bakmakla yükümlü olduğu çocuklarına Turkuaz Kart sahibi yakını olduğunu gösteren belge verilecektir. Bu belge için yapılacak başvuruda, yabancının eşi bakımından evlilik bağı, çocuğu bakımından ise velayet ilişkisini ve bakmakla yükümlü olduğunu gösteren belgeler başvuruya eklenir.

C. TURKUAZ KART SAHİBİ YABANCININ HAK VE YÜKÜMLÜLÜKLERİ

1. Turkuaz Kart Sahibine Tanınan Haklar

Uluslararası İşgücü Kanunu’nun Turkuaz Kartı düzenleyen 11’inci maddesinin 4’üncü fıkrasında, Turkuaz Kart sahibi yabancının UİK’da düzenlenen süresiz çalışma izninin sağladığı haklardan yararlanacağı düzenlenmiştir.

Süresiz çalışma izni sahibi olan yabancının sahip olacağı haklar ise, çalışma izni türlerini düzenleyen UİK m. 10/4 hükmünde yer almaktadır. Buna göre; “Süresiz çalışma izni olan yabancı, uzun dönem ikamet izninin sağladığı tüm haklardan yararlanır. Süresiz çalışma izni olan yabancı, özel kanunlardaki

düzenlemeler hariç, sosyal güvenliğe ilişkin kazanılmış hakları saklı kalmak ve bu hakların kullanımında ilgili mevzuat hükümlerine tabi olmak şartıyla, Türk vatandaşlarına tanınan haklardan yararlanır. Süresiz çalışma izni olan yabancı-
nın seçme, seçilme ve kamu görevlerine girme hakkı ile askerlik hizmeti yapma yükümlülüğü yoktur”.

Turkuaz Kart sahibi yabancıların süresiz çalışma izni sahibi yabancılara tanınan haklardan yararlanacağı düzenlenirken, süresiz çalışma iznine ilişkin düzenleme uzun dönem ikamet iznine de atıfta bulunmaktadır. İlk kez YUKK’da düzenlenen uzun dönem ikamet izni ile bu izne sahip yabancılara Türk vatandaşlarını sahip olduğu haklara yakın haklar tanınmıştır. Bu uygulama-
mayla, uzun süre Türkiye’de bulunarak ülkeyle yakın ilişkiler kuran, ekonomik ve sosyal faaliyetler yönünden Türkiye’yle yakın bağlantı kurmuş olan yabancı-
lar için önemli kolaylıklar ve kazanımlar getirilmektedir²³. Uzun dönem ikamet izni YUKK’nın 42 vd. maddelerinde düzenlenmektedir. Uzun dönem ikamet izninin sağladığı haklara ilişkin 44’üncü maddeye göre ise, “Uzun dönem ika-
met izni bulunan yabancılar; askerlik yapma yükümlülüğü, seçme ve seçilme, kamu görevlerine girme, muaf olarak araç ithal etme, ve özel kanunlardaki dü-
zenlemeler hariç, sosyal güvenliğe ilişkin kazanılmış hakları saklı kalmak ve bu hakların kullanımında ilgili mevzuat hükümlerine tabi olmak şartıyla, Türk va-
tandaşlarına tanınan haklardan yararlanırlar”. Bu haklara kısmen veya tama-
men kısıtlamalar getirmeye Cumhurbaşkanı yetkili kılınmıştır²⁴.

Turkuaz Kart, bağımsız çalışma izni benzeri bir uygulama olarak değer-
lendirilmektedir. Turkuaz Kart, Kanunda belirtilen kişi grupları arasında yer alan yabancıya, belirli bir işverene bağlı olmaksızın, süresiz çalışma izni sağla-
maktadır. Bu yönüyle Turkuaz Kart, yabancıların bağımsız çalışmalarını yay-
gınlaştırmaktadır²⁵.

Turkuaz Kart Yönetmeliği’nin 19’uncu maddesinde, Turkuaz Kart sahibi yabancı-
nın hak ve yükümlülükleri ayrıntılı olarak düzenlenmiştir. Anılan mad-

²³ Bkz. **Koca, Sema Çörtoğlu** (2016) “Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu Uyarınca Yabancıların Türkiye’de İkameti ve Uzun Dönem İkamet İznine İlişkin Değerlendirmeler”, Ankara Barosu Dergisi, 2016/2, s. 64; **Aygül**, s. 122.

²⁴ Uzun dönem ikamet izninin sağladığı haklara getirilebilecek sınırlamalara ilişkin olarak bkz. **Erten, Rifat** (2015) “Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu Hakkında Genel Bir Değerlendirme”, Gazi Üniver-
sitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C:19, S: 1, s. 22 vd.

²⁵ **Erken, Baki** (2016) “Uluslararası İşgücü Kanunu Çerçevesinde Türkiye’de Yabancıların Çalışması”, TİSK Akademi, 2016/II, s. 388.

dede, Turkuaz Kart sahibi yabancıların süresiz çalışma izninin sağladığı haklardan yararlanacağı düzenlenmekle birlikte bu grupta yer alan yabancıların hangi haklara sahip olup olamayacakları belirtilmiş, YUKK'da düzenlenen uzun dönem ikamet izninin sağladığı haklar, Turkuaz Kart sahipleri bakımından burada yinelenmiştir. Yönetmeliğin anılan hükmünde, Turkuaz Kart sahibi yabancıların Türkiye'de askerlik yapma yükümlülüğünden muaf olduğu, seçme, seçilme, kamu görevlerine girme haklarından yararlanamayacakları, sosyal güvenliğe ilişkin hakları bakımından ilgili mevzuattaki hükümlere tabi oldukları, bu kişilerin, Türkiye'deki ikamet, seyahat, çalışma, yatırım, ticari faaliyet, miras, taşınır ve taşınmaz iktisabı ve ferağı gibi konulara yönelik işlemlerinin, ilgili kurum ve kuruluşlar tarafından Türk vatandaşlarına uygulanan mevzuata göre yürütüleceği ifade edilmiştir. Turkuaz Kart sahibine belirtilen haklar tanınmış olmasına rağmen, bu hak ve yükümlülüklerin kullanılmasında özel kanunlarda Türk vatandaşı olma koşulu arandığı takdirde Turkuaz Kart sahiplerinin bu haklardan yararlanmayı talep edemeyecekleri öngörülmüştür.²⁶ Bu durum karşısında, Turkuaz Kart sahibi yabancılar devlet memuru olamayacak, avukatlık, noterlik, eczacılık gibi Türk vatandaşlarına hasredilen meslekleri icra edemeyeceklerdir.

Turkuaz Kart sahibi yabancıların, uzun dönem ikamet izni sahiplerine tanınan haklara yapılan atıfla, kamu görevlerine girme haklarının bulunmadığı kabul edilmektedir. Devlet Memurları Kanunu'nun²⁷ 48'inci maddesinde de devlet memuru olmak Türk vatandaşı olma şartına bağlanmıştır. Bu bağlamda Turkuaz Kart sahibi yabancılar kadrolu devlet memuru olarak çalışmamakla birlikte, bu kapsamda yer alan kişilerin, aynı Kanunun 4/B maddesinde yabancıların, kamuda ihtiyaç duyulan alanlarda memur sıfatı taşımaksızın sözleşmeli personel olarak çalıştırılabileceklerine dair düzenleme de dikkate alındığında, kamu kurumlarında sözleşmeli personel olarak çalışabilecekleri kabul edilmektedir. Örnek olarak, Yüksek Öğretim Kanunu'nun²⁸ 34'üncü maddesinde yabancı uyrukluların sözleşmeli personel olarak çalıştırılabileceği öngörülmüştür.²⁹ Turkuaz Kart sahibi yabancılar da gerekli şartları taşıdıkları takdirde kamu kurumlarında sözleşmeli personel olarak çalışabileceklerdir.

²⁶ Turkuaz kart sahibinin hak ve yükümlülükleri konusunda bkz. **Doğan, Vahit** (2016) Türk Yabancılar Hukuku, Ankara, Savaş Yayınevi, s. 166 vd.; **Çelikel, Aysel** (2017) Yabancılar Hukuku, 23. Bası, İstanbul, Beta Yayıncılık, s. 197 vd.

²⁷ RG. 23.07.1965 T., 12056 S.

²⁸ RG. 06.11.1981, 17506 S.

²⁹ Ayrıntılı açıklama için bkz. **Çörtoğlu Koca**, s.69 vd.

Turkuaz Kart sahibi yabancıların muaf olarak araç ithal etme hakları da bulunmamaktadır. Bununla birlikte Gümrük Kanunu'nun³⁰ 130 ve 131'inci maddelerinde yer alan koşulları sağlamaları halinde, Türkiye'de ikamet eden yabancıların geçici ithal yoluyla taşıt getirme hakları söz konusudur³¹. Turkuaz Kart sahibi yabancılar da bu yolla geçici ithal yoluyla taşıt getirme imkanına sahip olmaktadır.

Doğumla Türk vatandaşı olup, Türk vatandaşlığından çıkma izni alarak ayrılanların almaya hak sahibi olduğu mavi kart kapsamında tanınan haklar da Turkuaz Kart sahibi yabancılara tanınan haklarla benzeşmektedir³². Türk Vatandaşlığı Kanununun Uygulanmasına İlişkin Yönetmelik'in³³ çıkma izni alarak Türk vatandaşlığından ayrılanlara tanınan hakları düzenleyen 52 vd. maddeleri ile Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanununun Uygulanmasına İlişkin Yönetmelik'in³⁴ uzun dönem ikamet izninin sağladığı hakları düzenleyen 41 vd. maddelerinde, Turkuaz Kart sahibi yabancılara tanınan haklara benzer nitelikte haklar tanındığı görülmektedir. 1995 yılında yapılan değişiklikle özel statülü yabancı olarak değerlendirilen mavi kartlı yabancılar ile birlikte hukukumuzda öngörülen yeni sistemle Turkuaz Kart sahibi yabancılar da özel statülü yabancılar arasında yer almıştır³⁵.

2. Turkuaz Kart Sahibinin Eş ve Çocuklarına Tanınan Haklar

UİK m. 11/3 ve Turkuaz Kart Yönetmeliği m. 7'de, Turkuaz Kart sahibi yabancıların, mevzuat hükümlerine göre eş ve bakmakla yükümlü olduğu çocuklarına Turkuaz Kart sahibi yakını olduğunu gösteren ve Türkiye'de ikamet izni yerine geçen belge verilecektir. Bu belge için yapılacak başvuruda, yabancıların eşi bakımından evlilik bağı, çocuğu bakımından ise velayet ilişkisini ve bakmakla yükümlü olduğunu gösteren belgeler başvuruya eklenir.

³⁰ RG. 04.11.1999 T., 23866 S.

³¹ Çörtoğlu Koca, s. 70.

³² Mavi kart sahibi yabancılara tanınan haklar konusunda detaylı bilgi için bkz. Tütüncübaşı, Uğur (2011) "Türk Vatandaşlığından Çıkma ve 6304 Sayılı Kanun Kapsamında Türk Vatandaşlığından Çıkanların Hakları (Yeni "Mavi Kart" Uygulaması)", DEÜHFD, C.13, S.2, s. 169 vd.

³³ RG. 06.04.2010 T., 27544 S.

³⁴ RG. 17.03.2016 T., 29656 S.

³⁵ Açıklama için bkz. Karaağaç, Ömür (2018) "Yabancıların Türkiye'de Çalışmalarına İlişkin Temel Düzenleme Olarak Uluslararası İşgücü Kanunu'nun Genel Değerlendirilmesi", Çankaya Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C.3, S. 1, s. 111.

Eş bakımından, Turkuaz Kart sahibi yakını kartı alabilmek için geçerli bir evlilik bağının mevcut olması gerekmektedir. Turkuaz Kart almak için başvuruda bulunan yabancıнын vatandaşı olduğu ülke hukukuna göre, birden fazla eşinin olması durumunda tüm eşlerin Turkuaz Kart sahibi yakını kartı almaya hak kazanıp kazanamayacakları bir sorun oluşturmaktadır. UİK’da veya Turkuaz Kart Yönetmeliği’nde bu konuya ilişkin olumlu ya da olumsuz bir düzenleme yer almamaktadır. Bu hususta, doktrinde ileri sürülen bir görüşe göre; aile ikamet iznini düzenleyen YUKK m. 34/2 kıyasen uygulanabilir³⁶. Anılan hükme göre, “*Vatandaşı olduğu ülkenin hukukuna göre birden fazla eş ile evlilik halinde, eşlerden yalnızca birine aile ikamet izni verilir. Ancak, diğer eşlerden olan çocuklara da aile ikamet izni verilebilir*”. Herhangi bir düzenlemenin bulunmaması karşısında, kanımızca da bu düzenlemenin Turkuaz Kart sahibinin yakınlarına kıyasen uygulanmasının önünde bir engel bulunmamaktadır. Buna göre, Turkuaz Kart sahibinin birden çok eşinin bulunması durumunda eşlerden yalnızca biri Turkuaz Kart sahibi yakını kartı alabilecektir. Ancak eşlerden hangisinin bundan yararlanabileceği ilgilinin talebine bağlanmıştır³⁷. Turkuaz Kart sahibinin diğer eşlerinden olan çocukları da Turkuaz Kart sahibi yakını kartı alabilecektir. Aile ikamet iznine ilişkin YUKK m. 34/3 düzenlemesi bu konuda kıyasen uygulanabilecek ve Türkiye dışında varsa ortak velayeti bulunan anne veya babanın Turkuaz Kart sahibi yakını kartı başvurusu bakımından muvafakati aranacaktır³⁸.

Turkuaz Kart sahibi yakını kartı, Turkuaz Kart sahibinin bakmakla yükümlü olduğu çocuklarına da verilebilmektedir. Bu noktada, “bakmakla yükümlü olunan çocuk” ifadesinden ne anlaşılması gerektiği üzerinde durmak gerekir³⁹. UİK veya YUKK’da “bakmakla yükümlü olunan çocuk” kavramının doğrudan bir tanımı yapılmamıştır. YUKK m. 3/e hükmüne göre çocuk; “*henüz*

³⁶ Bkz. **Çelik, Neşe Baran** (2017) “Güncel Gelişmeler Işığında Türk Vatandaşlığının İstisnai Haller Kapsamında Kazanılması”, TBB Dergisi, S. 130, s. 384; **Demirkol, Berk** (2018) “Yabancıların Türkiye’de Çalışması ve Uluslararası İşgücü Kanunu”, Galatasaray Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 2018/1, s. 457.

³⁷ **Doğan**, s. 75.

³⁸ Bkz. **Demirkol**, s. 457; Aile ikamet iznine ilişkin ayrıntılı açıklama için bkz. **Elçin, Doğa** (2019) “Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi ve Danıştay Kararları Işığında Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu’nda Aile İkamet İzni”, Doğan, Vahit/Yılmaz, Alper Çağrı/İzmirli, Lale Ayhan (Editörler), Ankara, Savaş Yayınevi, s. 151 vd.

³⁹ Bu hususta ayrıntılı bilgi ve değerlendirme için bkz. **Demirkol**, s. 460 vd.

on sekiz yaşını doldurmamış ve ergin olmamış kişi” olarak tanımlanmakla birlikte, YUKK’nın aile üyelerini tanımlayan 3/a hükmünde, “*Başvuru sahibinin veya uluslararası koruma statüsü sahibi kişinin eşi, ergin olmayan çocuğu ile bağımlı ergin çocuğu*” aile üyeleri kapsamında sayılmıştır. Turkuaz Kart sahibi yakını kartı alabilecek kişiler bakımından, “ergin olmayan çocuk” ifadesi yerine “bakmakla yükümlü olunan çocuk” ifadesinin tercih edilmiş olması da dikkate alınarak, hem on sekiz yaşını tamamlamayan ve ergin olmayan çocukların hem de bağımlı ergin çocukların bu kapsamda yer aldığını kabul etmek gerekir.

Turkuaz Kart sahibi yabancının eş ve bakmakla yükümlü olduğu çocuğuna verilecek ikamet izni yerine geçen belge bakımından Kanunda herhangi bir geçerlilik süresi öngörülmemiştir. Bu noktadan hareketle, eş ve çocuklara verilen belgenin de Turkuaz Kart geçerliliğini sürdüğü müddetçe geçerli olduğunun kabulü gerekir. Turkuaz Kartın geçersiz hale gelmesi halinde yakını için düzenlenen kart da Genel Müdürlükçe iptal edilecektir⁴⁰. Turkuaz Kart Yönetmeliği m. 22’de öngörülen hallerden birinin ortaya çıkması durumunda Turkuaz Kartın iptal edileceği düzenlenmiştir. Bu durumda Turkuaz Kart sahibi yakını kartı da geçerliliğini kaybedecektir.

Turkuaz Kart sahibi yakını kartı, Turkuaz Kartın iptali dışında, eş bakımından, kartın verilmesine dayanak teşkil eden evlilik birliği devam ettiği sürece geçerliliğini koruyacaktır. Boşanma veya Turkuaz Kart sahibi eşin ölümü halinde, kart da geçerliliğini yitirecektir.

Turkuaz Kart sahibi yakını kartı verilen çocuklar bakımından ise, Turkuaz Kart sahibi ile çocuk arasındaki “bağımlılık” ilişkisi, diğer bir ifadeyle “bakmakla yükümlü olma durumu”nun ortadan kalkmasıyla, Turkuaz Kart sahibi yakını kartı verilmesine dayanak teşkil eden ilişki ortadan kalkacağından, kanımızca kart da geçersiz hale gelecektir.

UİK’da ve Turkuaz Kart Yönetmeliği’nde, Turkuaz Kart sahibi yakını kartının ikamet izni yerine geçen belge olarak kabul edileceği düzenlenmiş olmakla birlikte söz konusu kartın sahibine Turkuaz Kartın sağladığı hakları sağlayacağı öngörülmemiştir. Bu noktadan hareketle, Turkuaz Kart sahibi yakını kartının ilgisine doğrudan uzun dönem ikamet izni ve bu tür ikamet izninin

⁴⁰ Bkz. Turkuaz Kart Yönetmeliği m. 20/3.

sağladığı hakları sağlamadığı, yalnızca kendisine bağlı olarak verilen Turkuaz Kart geçerliliğini koruduğu müddetçe ilgisine ikamet izni sağladığının kabulü gerekir⁴¹. Turkuaz Kartın herhangi bir sebeple iptal edilmesi halinde, Turkuaz Kart sahibi yakını bakımından da ikamet izni yönünden sağlanan hak sona erecektir.

Turkuaz Kart sahibi yakını kartının ikamet izni yerine geçtiği düzenlenmekle birlikte anılan kart, sahibine çalışma hakkı bakımından herhangi bir ayrıcalık sağlamamaktadır. Turkuaz Kart sahibi yakını kartı sahibi eş ve çocuklar çalışma iznine ilişkin ÜİK'da öngörülen kriterlere uyma ve koşulları sağlamaları halinde, durumlarına uygun düşen türde çalışma izni almak suretiyle Türkiye'de iş piyasasında faaliyet gösterme imkanına sahip olabileceklerdir.

3. Turkuaz Kart Sahibi Yabancıların Türk Vatandaşlığını Kazanması

Türk Vatandaşlığı Kanunu'na göre, Türk vatandaşlığı doğum ile ve sonradan olmak üzere iki şekilde kazanılmaktadır⁴². Doğumla kazanılan vatandaşlık, Kanun gereği, kendiliğinden kazanılmış bir vatandaşlık olup "asli" vatandaşlık olarak ifade edilmektedir. Sonradan kazanılan vatandaşlık ise, yetkili makam kararı, evlat edinilme ya da seçme hakkının kullanılması yollarından biriyle elde edilmektedir⁴³. Her üç ihtimalde de kazanılan vatandaşlık "müktesep" vatandaşlık olarak ifade edilmektedir⁴⁴.

Turkuaz Kart sahibi yabancıların Türk vatandaşlığını hangi yoldan kazanabilecekleri konusunda, Türk Vatandaşlığı Kanunu'nun istisnai yolla Türk vatandaşlığının kazanılmasını düzenleyen 12'nci maddesinde Uluslararası İşgücü Kanunu'nun 27'nci maddesi ile değişiklik yapılmıyorsa, bu grupta yer alan yabancıların Türk vatandaşlığını kazanmaları TVK m. 11 veya 12'de yer alan şartları taşımaları halinde mümkün olacaktı. Ancak TVK'nın 12'nci maddesine 2016 tarihinde getirilen değişiklikle birlikte Turkuaz Kart sahibi yabancıların istisnai yolla Türk vatandaşlığını kazanabilecekleri düzenlenmiştir. Anılan

⁴¹ Çelik, s. 382 vd.

⁴² Türk Vatandaşlığı Kanunu m. 5.

⁴³ Türk Vatandaşlığı Kanunu m. 9.

⁴⁴ Türk vatandaşlığının kazanılması hususunda ayrıntılı açıklama için bkz. Nomer, Ergin (2018) Türk Vatandaşlık Hukuku, 24. Bası, İstanbul, Filiz Kitabevi, s. 66 vd.

madde kapsamında, YUKK m. 31/1-j uyarınca ikamet izni alanlar⁴⁵ ile Turkuaz Kart sahibi yabancılar ve bunların yabancı eşi, kendisinin ve eşinin ergin olmayan veya bağımlı yabancı çocuğu Türk vatandaşlığını istisnai yolla kazanabilecek kişi gruplarının arasında sayılmıştır. Bu noktadan hareketle, Turkuaz Kart sahibi yabancılar, Türkiye’de sahip olduğu özel statü ve bu statünün sağladığı hakların yanı sıra, Türk vatandaşlığını kazanma bakımından da istisnai olarak Türk vatandaşlığını kazanabilecek kişi grupları arasında sayılarak, ayrıcalıklı bir durum yaratılmıştır⁴⁶.

TVK’da, belirli özelliklere sahip kişilerin, vatandaşlığa alınmada aranan şartlardan sadece birinin varlığı halinde, Türk vatandaşlığını kazanması imkânı tanınmıştır. İstisnai yolla vatandaşlığı kazanma, fevkalade bir telsik yoludur. İstisnai yolla Türk vatandaşlığının kazanılabilmesi, TVK m. 12 gereğince; milli güvenlik ve kamu düzeni bakımından engel teşkil edecek bir hali bulunmamak şartıyla, Cumhurbaşkanı kararıyla mümkün olmaktadır⁴⁷.

Turkuaz Kart sahibi yabancıların ve bunların Kanunda öngörülen yakınlarının ne zaman Türk vatandaşlığını kazanmak için başvuruda bulunabilecekleri TVK ya da UİK’da düzenlenmemiş, bu hususta düzenlemeye Turkuaz Kart Yönetmeliği m. 19/3’te yer verilmiştir. Buna göre, Turkuaz Kart sahibi ve yakını, geçiş süresi kaydının kaldırılmasından itibaren Türk vatandaşlığını kazanmak için başvuruda bulunabilecektir.

Geçici koruma altında bulunan yabancılar bakımından ise, bu grupta yer alan yabancıların TVK m. 12/1-b kapsamında istisnai yolla Türk vatandaşlığını kazanmaları mümkün değildir. Zira geçici koruma sağlanan yabancıların UİK m. 11/6 hükmü ile Turkuaz Kart alamayacakları açıkça ifade edilmiştir⁴⁸.

4. Turkuaz Kart Sahibi Yabancıların Sosyal Güvenlik Hakları

Turkuaz Kart Yönetmeliği’nin 23’üncü maddesinde, Turkuaz Kart sahibi yabancılar ile yabancı çalıştıran işverenlerin, sosyal güvenlik mevzuatından

⁴⁵ YUKK m. 31/1-j hükmünde, “Türkiye’de çalışmayan ancak Cumhurbaşkanınca belirlenecek kapsam ve tutarda yatırım yapacaklar ile bunların yabancı eşi, kendisinin ve eşinin ergin olmayan veya bağımlı yabancı çocuğu”na kısa dönem ikamet izni verilebileceği düzenlenmektedir.

⁴⁶ Bu hususta ayrıntılı açıklama için bkz. Çelik, s. 373 vd.

⁴⁷ 02.07.2018 tarihli ve 700 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 188’inci maddesiyle bu hükümde yer alan “Bakanlığın teklifi, Bakanlar Kurulunun” ibaresi “Cumhurbaşkanı” şeklinde değiştirilmiştir.

⁴⁸ Bkz. **Özel, Sibel** (2017) “Suriyeli Sığınmacıların Kitlesele Olarak Türk Vatandaşlığına Alınması Meselesinin Hukuki Açından Değerlendirilmesi”, İstanbul Barosu Dergisi, C:91, S:3, s. 26.

kaynaklanan yükümlülüklerini kanuni süresi içinde, 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu'na⁴⁹ göre yerine getirecekleri düzenlenmiştir. Bu hususta Türkiye'nin taraf olduğu sosyal güvenlik sözleşmeleri hükümleri saklı tutulmuştur.

Karşılıklılık esasına dayalı olarak uluslararası sosyal güvenlik sözleşmesi yapılmış ülke uyruğunda olanlar hariç olmak üzere, yabancı uyruklu kişilerden hizmet sözleşmesi ile çalışanlar da 5510 sayılı Kanun m.4/I-a'ya göre sigortalı sayılmışlardır⁵⁰.

D. TURKUAZ KARTIN İPTALİ

Turkuaz Kart, yabancıya Uluslararası İşgücü Kanunu m. 11/2, Turkuaz Kart Yönetmeliği m. 18 uyarınca geçiş süresi kaydının kaldırılmasından itibaren süresiz olarak verilir. Bu kapsamda Turkuaz Kart, sahibine süresiz bir çalışma izni sağlamaktadır.

Turkuaz Kart sahibinin talebi olması halinde iptal edilmektedir. Bunun dışında, Turkuaz Kart Yönetmeliği'nin 22'nci maddesinde Turkuaz Kartın iptal edileceği diğer haller belirtilmiştir. Buna göre; Turkuaz Kart'ın geçerlilik tarihinden itibaren; altı ay içinde Türkiye'ye gelmemesi ya da mücbir sebep olmaksızın iki yıldan uzun bir süre aralıksız yurtdışında kalması, İçişleri Bakanlığı veya Dışişleri Bakanlığının uygun görüşünün bulunması hâli hariç, pasaportunun veya pasaport yerine geçen belgesinin geçerlilik süresinin uzatılmaması, Kanunda belirtilen hükümlere aykırı olarak ya da kayıtdışı çalıştığı tespit, yabancının en az bir yıl kesintisiz bir şekilde çalışmadığının tespiti, Turkuaz Kart başvurusunun sahte veya yanıltıcı bilgi ve belgelerle yapıldığının sonradan tespiti, geçiş süresi içinde talep edilen bilgi ve belgelerin süresi içinde sunulmaması ya da izleme raporuna göre yabancının Turkuaz Kart sahibi niteliğini kaybettiğinin anlaşılması, YUKK'na göre, Türkiye'ye girişlerine izin verilmeyecek, vize verilmeyecek veya sınır dışı etme kararı alınacak yabancılardan olduğunun İçişleri Bakanlığınca bildirilmesi ile kamu düzeni, kamu güvenliği veya kamu sağlığı açısından Türkiye'de çalışmasında sakınca olduğunun ilgili kamu kurum ve kuruluşlarınca bildirilmesi hallerinde Turkuaz Kart iptal edilmektedir.

Turkuaz Kart, iptal edilmesiyle birlikte geçerliliğini kaybetmektedir.

⁴⁹ RG. 16.06.2006 T., 26200 S.

⁵⁰ M. Refik Korkusuz/Uğur, Suat (2018) Sosyal Güvenlik Hukuku, 6. Baskı, Ekin Yayınevi, s. 222.

V. TURKUAZ KARTIN AVRUPA BİRLİĞİ'NDE UYGULANAN “MAVİ KART (EU BLUE CARD)” SİSTEMİ İLE KARŞILAŞTIRILMASI

Avrupa Birliği mevzuatında Mavi Kart (EU Blue Card) Yönergesi olarak bilinen 2009/50/EC sayılı Yönerge ile üçüncü ülke vatandaşlarından “yüksek nitelikli işgücü” (highly-qualified employment) statüsünde kabul edilen yabancıların, AB üyesi devletlerde çalışmalarını ve yaşamalarını kolaylaştıran bir sistem kabul edilmiştir. Bu uygulamayla birlikte ABD’de uygulanan “Green Card” sistemi ile rekabet edecek nitelikte bir sistem oluşturulması hedeflenmiştir.

Yönergenin 2/b maddesinde nitelikli işgücü; ilgili üye devlette, o devletin ulusal mevzuatına göre işçi olarak korunan, ücret karşılığında çalışan, yüksek mesleki niteliklerini göstermeye elverişli ve özel bir yetkinliği bulunan kişi olarak tanımlanmıştır. Yönergenin kapsamında üçüncü ülke vatandaşlarından hangi tür niteliklere sahip kişilerin bulunduğu Yönergenin 3’üncü maddesinde belirtilmiştir. Hukukumuzda yer alan düzenlemeyle paralel bir biçimde, geçici koruma altında bulunanlar ile AB mevzuatı kapsamında uluslararası koruma talebinde bulunanlar ile böyle bir koruma altında olanlar Yönerge ile getirilen uygulamadan yararlanamayacaklardır.

Hem işçi hem de işveren anılan Yönerge kapsamında Mavi kart başvurusunda bulunabilecektir. Mavi kart başvurusunda bulunabilmek için zorunlu koşullar; en az bir yıl geçerli bir iş sözleşmesine veya ulusal mevzuatta yer alıyorsa bağlayıcı bir iş teklifine sahip olmak, mesleğin icrası için ulusal mevzuatta AB vatandaşları için öngörülmüş olan niteliklere sahip olmak, geçerli bir seyahat belgesine ve ilgili üye devlet mevzuatınca öngörülen kısa dönem veya uzun dönem giriş izni ya da oturma iznine sahip olmak, kamu düzeni, kamu sağlığı ve milli güvenlik bakımından engel teşkil edecek bir hali bulunmamak ve ilgili üye devlette öngörülen yıllık brüt asgari ücretin bir buçuk katı gelire sahip olmak olarak belirtilmiştir⁵¹. Kişiyi Mavi kart verilmesine ilişkin olarak yetkili makamın takdir hakkı bulunup bulunmadığına ilişkin açık bir düzenleme Yönergede bulunmamaktadır⁵².

⁵¹ 2009/50/EC sayılı Yönerge m.5.

⁵² Bkz. Peers, s. 394 vd.

Türk hukukunda Turkuaz Kartın, yabancıya süresiz olarak verileceği düzenlenmiştir. Buna karşılık AB hukukunda Mavi kartın yabancıya bir ila dört yıllık sürelerle geçerli olmak üzere verileceği öngörülmüştür. Eğer dayanak iş sözleşmesi daha kısa süreliyse, Mavi kart, sözleşme süresine üç ay daha ilave edilerek düzenlenecektir⁵³. Sürenin bitiminde iş sözleşmesinin süresine uygun olarak Mavi kartın da yenilenmesi mümkündür. Mavi kartın iptaline veya yenilenmemesine ilişkin sebepler Yönergenin 9'uncu maddesinde Türk hukukunda yer alan düzenlemeyle paralel şekilde ele alınmıştır.

Mavi kart sahibine tanınan haklar Yönergenin 12-17 maddeleri arasında düzenlenmiştir⁵⁴. Söz konusu haklar, Turkuaz Kartın sahibine sağladığı haklardan farklılıklar taşımaktadır. Bu konuda bir kısım farklılıklar, Turkuaz Kart süresiz olarak düzenlenirken Mavi kartın belirli sürelerle bağlı olarak düzenlenmesinden doğmaktadır.

Yönergenin 12/1 maddesine göre, Mavi kart verilmesinden itibaren ilk iki yıl içinde, Yönergenin 5'inci maddesinde öngörülen kabul kistaslarına bağlı bir sınırlamaya tabidir. Mavi kart sahibi, ilk iki yıl içinde, yetkili makamın yazılı izni olmaksızın bağlı olduğu işvereni değiştiremeyecektir. İki yılın sona ermesinden itibaren kişi, nitelikli yabancı işgücü olarak, kendisine bulunduğu ülke vatandaşları ile eşit şekilde muamele edilmesini talep edebilecektir. Ancak kamu düzeni, kamu sağlığı, kamu güvenliğine ilişkin haller ile belirli iş ve mesleklerin devlet tarafından kendi vatandaşlarına özgülmesi sebebiyle eşit muamele ilkesine istisnalar getirilmesi mümkündür.

Eşit muamele ilkesi Yönergenin 14'üncü maddesine göre; sosyal güvenliğe ilişkin hususlar ilgili mevzuata tabi olmak kaydıyla, ücret, iş sözleşmesinin sona ermesi, sağlık ve güvenlik hususlarına ilişkin iş koşulları, milli güvenlik ve kamu düzenine aykırılık oluşturmamak kaydı ile sendika veya benzeri bir derneğe üye olma, eğitim, diploma ve benzeri mesleki yeterlilik belgelerinin tanınması, mal ve hizmetlere erişim, ulusal sınırlamalar saklı kalmak kaydıyla ilgili üye devlete giriş serbestisi konularını kapsamaktadır.

⁵³ 2009/50/EC sayılı Yönerge m.7/2.

⁵⁴ Bu hususta ayrıntılı açıklama için bkz. **Meyer, Nicole Y.** (2010) *The European Union Blue Card Directive*, (Bachelor Thesis), University of Twente, School of Management and Governance, s. 17 vd.

Avrupa Birliği'nde Mavi kart sahiplerinin, hukukumuzdaki gibi doğru-
dan uzun dönem ikamet izninin sağladığı haklardan yararlanması esas kabul
edilmemiş olup, belirli koşulların sağlanması halinde Mavi kart sahiplerinin
uzun dönem ikamet izni için başvurabileceği kabul edilmiştir. Mavi kart sahibi
yabancı, Yönergenin 16'ncı maddesinde öngörülen koşulların sağlanması ha-
linde, Mavi kart sahibi olarak birden fazla üye devlette icra etmiş olduğu çalışma
sürelerinin birleştirilmesini talep edebilecektir. Buna göre, Birlik dahilinde, Mavi
kart sahibi olarak kanuni ve kesintisiz olarak beş yıl ikamet etmiş olmak ve uzun
dönem ikamet talebinde bulunulacak olan üye devlette talepten önce kanuni ve
kesintisiz iki yıl ikamet etmiş olmak şartları aranmaktadır. Yabancıların 12 ay
aralıksız olmak üzere toplamda 18 ayı geçmeyecek şekilde ülkeden ayrılması
ikamette kesinti sayılmamaktadır. Bu kapsamda sayılan koşulları yerine getiren
Mavi kart sahibi yabancılar, 1030/2002/EC sayılı Tüzük kapsamında uzun sü-
reli ikamet izni almak amacıyla başvuruda bulunabilecektir.

AB hukukunda nitelikli yabancı işgücünün Birliğe çekilmesi amacıyla
öngörülmüş olan Mavi kart sistemi, hukukumuzda 2016 yılında kabul edilen
UİK ile getirilen Turkuaz Kart sistemiyle karşılaştırıldığında pek çok benzer-
likle birlikte farklılıklar da taşımaktadır. 2009/50/EC sayılı Yönerge ile düzen-
lenen Mavi kartın uygulanmasına ilişkin olarak oldukça detaylı hükümler sev-
kedilmiştir. Türk hukukundan farklı olarak, Mavi kart sahiplerine çok geniş
haklar bahşedilmemiş, ilk aşamada çalışma izninde kolaylık sağlanmıştır. Uzun
vadede ise Mavi kart sahibi yabancıların gerekli koşulları sağlaması halinde uzun
dönem ikamet iznine başvurabileceği öngörülmüştür. Mavi kartın verilmesine
ilişkin koşullar bakımından da detaylı düzenlemeler öngören Yönergede hem
Mavi kartın uygulanmasında hem de Mavi kart sahiplerine verilen haklar baki-
mından katı bir anlayış benimsenmiştir. Türk hukukunda Turkuaz Kart sahibi
yabancılar ile bunların eş ve bakmakla yükümlü oldukları çocuklarının TVK m.
12 kapsamında istisnai yoldan Türk vatandaşlığını kazanabilecekleri düzenlen-
miş olmakla birlikte AB hukukunda Mavi kart vatandaşlık kazanma bakımın-
dan herhangi bir hak bahşetmemekte veya bir kolaylık sağlamamaktadır⁵⁵.

⁵⁵ Bu hususta bkz. Çelik, s. 374 vd.

SONUÇ

Türk hukuk sistemi için bir yenilik arz eden Turkuaz Kart uygulaması yüksek nitelikli işgücünü ülkeye çekmeyi amaçlayan bir sistem özelliği taşımaktadır. UİK ile öngörülen ve Turkuaz Kart Yönetmeliği ile detayları düzenlenen Turkuaz Kartın; eğitim düzeyi veya ülkeye yapacağı yatırım düzeyi yüksek olan, bilimsel ve teknolojik gelişmelere katkı sağlayacak, kültürel, sanatsal veya sportif alanlarda uluslararası düzeyde başarıları olan, Türkiye'nin ve Türk kültürünün tanıtımına katkı sağlayacak nitelikteki kişilere verilebileceği düzenlenmiştir. Bu yolla, nitelikli yabancı olarak değerlendirilen işgücünün, Türkiye'de çalışması veya kendi işlerini kurmaları amaçlanmaktadır.

Turkuaz Kart sahibi yabancılar, Türkiye'de süresiz çalışma izninin sağladığı haklara sahiptirler. Süresiz çalışma izninin düzenleyen UİK m. 10/4 hükmü ise, süresiz çalışma izninin sahibine sağladığı haklar bakımından uzun dönem ikamet iznine atıfta bulunmaktadır. Uzun dönem ikamet izni ise YUKK'nın 42 vd. maddelerinde düzenlenmektedir. Uzun dönem ikamet izninin sağladığı haklara ilişkin 44'üncü maddeye göre ise, Uzun dönem ikamet izni bulunan yabancılar; askerlik yapma yükümlülüğü, seçme ve seçilme, kamu görevlerine girme, muaf olarak araç ithal etme ve özel kanunlardaki düzenlemeler hariç, sosyal güvenliğe ilişkin kazanılmış hakları saklı kalmak ve bu hakların kullanımında ilgili mevzuat hükümlerine tabi olmak şartıyla, Türk vatandaşlarına tanınan haklardan yararlanırlar. Bu haklara kısmen veya tamamen kısıtlamalar getirmeye Cumhurbaşkanı yetkili kılınmıştır.

Turkuaz Kart Yönetmeliği'nin 19'uncu maddesinde, Turkuaz Kart sahibi yabancıların hak ve yükümlülükleri ayrıntılı olarak düzenlenmiştir. Anılan maddede, Turkuaz Kart sahibi yabancıların süresiz çalışma izninin sağladığı haklardan yararlanacağı düzenlenmekle birlikte bu grupta yer alan yabancıların hangi haklara sahip olup olamayacakları belirtilmiş, YUKK'da düzenlenen uzun dönem ikamet izninin sağladığı haklar, Turkuaz Kart sahipleri bakımından burada tekrar edilmiştir.

Turkuaz Kart sahibi yabancıların eşi ile bakmakla yükümlü olduğu çocuğuna da Turkuaz Kart sahibi yakını olduğunu gösteren ve ikamet izni yerine geçen belge verileceği öngörülmüştür. Ancak bu belge, sahibine Türkiye'de çalışma hakkı sağlamamaktadır. Turkuaz Kart sahibi yakınına verilen belgenin,

ilgisine çalışma hakkı tanımaması Turkuaz Kart uygulamasının başarısına gölge düşürebilecek bir eksiklik olarak değerlendirilmektedir.

Yukarıda detayları ifade edilen Turkuaz Kart uygulamasının temel amacı, nitelikli yabancı işgücünün ülkemiz piyasasına kazandırılmasıdır. Uygulamanın ne ölçüde amacına ulaşacağı ilerleyen süreçte Turkuaz Kartın uygulama alanı genişledikçe daha net bir şekilde ortaya konulabilecektir.

KAYNAKÇA

Aygül, Musa (2019) “Türkiye’de İkamet Hakkına Sahip Yabancıların Çalışma Hakkı”, Doğan, Vahit/Yılmaz, Alper Çağrı/İzmirli, Lale Ayhan (Editörler), Ankara, Savaş Yayınevi, s.119-138.

Çelik, Neşe Baran (2017) “Güncel Gelişmeler Işığında Türk Vatandaşlığının İstisnai Haller Kapsamında Kazanılması”, TBB Dergisi, S. 130, s. 357-418.

Çelikel, Aysel/Gelgel, Günseli Öztekin (2017) Yabancılar Hukuku, 23. Bası, Beta Yayıncılık, İstanbul, Beta Yayıncılık.

Çörtoğlu Koca, Sema (2016) “Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu Uyarınca Yabancıların Türkiye’de İkameti ve Uzun Dönem İkamet İznine İlişkin Değerlendirmeler”, Ankara Barosu Dergisi, 2016/2, s. 41-88.

Demirkol, Berk (2018) “Yabancıların Türkiye’de Çalışması ve Uluslararası İşgücü Kanunu”, Galatasaray Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 2018/1, s. 421-482.

Doğan, Vahit (2016) Türk Yabancılar Hukuku, Ankara, Savaş Yayınevi.

Ekşi, Nuray (2016) Yabancılar ve Uluslararası Koruma Hukuku, 4. Baskı, Beta Yayıncılık.

Elçin, Doğa (2019) “Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi ve Danıştay Kararları Işığında Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu’nda Aile İkamet İzni”, Doğan, Vahit/Yılmaz, Alper Çağrı/İzmirli, Lale Ayhan (Editörler), Ankara, Savaş Yayınevi, s. 151-207.

Erken, Baki (2016) “Uluslararası İşgücü Kanunu Çerçevesinde Türkiye’de Yabancıların Çalışması”, TİSK Akademi, 2016/II, s. 381-406.

Erten, Rifat (2015) “Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu Hakkında Genel Bir Değerlendirme”, Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C:19, S: 1, s. 3-51.

İçduygu, Ahmet/Diker, Eleni (2017) “Labor Market Integration of Syrian Refugees in Turkey: From Refugees to Settlers”, Göç Araştırmaları Dergisi, C:3, S:1, Ocak-Haziran, s. 12-35.

Kaplan, Yavuz (2016) “Suriyeli Sığınmacıların Türkiye’de Geçici Koruma Statüsünden Yararlanmasının Kapsamı”, Tiryakioğlu, Bilgin/Aygün, Mesut/Önal, Ali/Altıparmak, Kübra/Kaya, Cansu (Editörler), Milletlerarası Özel Hukukta Güncel Konular Sempozyumu, Ankara, Yetkin Yayınları, s. 173-188.

Karaağaç, Ömür (2018) “Yabancıların Türkiye’de Çalışmalarına İlişkin Temel Düzenleme Olarak Uluslararası İşgücü Kanunu’nun Genel Değerlendirilmesi”, Çankaya Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C.3, S. 1, s. 89-121.

Kaya, Cansu (2017) “Türkiye’de Geçici Koruma Statüsü Yabancıların Çalışma Hakları”, C:1, S:5, Anadolu Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, s. 57-77.

Kaya, Cansu (2017) “Yabancılar ve Uluslararası Koruma Hukukunda Kalıcı Bir Çözüm Olarak Yerel Entegrasyon”, İstanbul, On iki Levha Yayıncılık.

Korkusuz, M. Refik/Uğur, Suat (2018) Sosyal Güvenlik Hukuku, 6. Baskı, Ekin Yayınevi.

Meyer, Nicole Y. (2010) The European Union Blue Card Directive, (Bachelor Thesis), University of Twente, School of Management and Governance.

Nomer, Ergin (2018) Türk Vatandaşlık Hukuku, 24. Bası, İstanbul, Filiz Kitabevi.

Özel, Sibel (2017) “Suriyeli Sığınmacıların Kitleysel Olarak Türk Vatandaşlığına Alınması Meselesinin Hukuki Açından Değerlendirilmesi”, İstanbul Barosu Dergisi, C:91, S:3, s. 14-31.

Peers, Steve (2009) “Legislative Update: EC Immigration and Asylum Law Attracting and Deterring Labour Migration: The Blue Card and Employer Sanctions Directives”, European Journal of Migration and Law 11, s. 387-426.

Teksoy, Barış (2016) “Yabancıların Çalışma Hakkı ile İlgili Güncel Gelişmeler”, Tiryakioğlu, Bilgin/Aygün, Mesut/Önal, Ali/Altıparmak, Kübra/Kaya, Cansu (Editörler), Milletlerarası Özel Hukukta Güncel Konular Sempozyumu, Ankara, Yetkin Yayınları, s. 245-281.

Tütüncübaşı, Uğur (2011) “Türk Vatandaşlığından Çıkma ve 6304 Sayılı Kanun Kapsamında Türk Vatandaşlığından Çıkanların Hakları (Yeni “Mavi Kart” Uygulaması)”, DEÜHFD, C:13, S:2, s. 153-194.